

Effectieve instructie met Brein Fijn Leren

Maak kinderen actief en ze onthouden beter

Op de eerste schooldag na de zomervakantie lopen de leerlingen van juf Monique door de klas. Bij een handklap staan ze allemaal stil om hun vakantieverhaal aan degene naast zich te vertellen. Het lijkt slechts een leuke manier om het schooljaar te beginnen. Maar het sluit tevens naadloos aan op de Breinfijne manier van lesgeven die vorig jaar op basisschool de Bijenkorf in Oudesluis werd geïntroduceerd. Een geheel nieuwe manier van instructie geven die inspringt op de manier waarop onze hersenen effectief informatie verwerken.

Brein Fijn Leren (BFL) is ontwikkeld door OBD Noordwest onderwijsadviseur Piet Beemsterboer. Hij verdiepte zich in de literatuur van de neuropsychologie en paste die toe op het lesgeven. Zijn hoofdvraag was: hoe verwerken kinderen informatie? Zijn uiteindelijke doel is het resultaat van het lesgeven ook op lange termijn te verbeteren.

Maak kinderen alert en actief

Volgens Piet Beemsterboer willen kinders hersenen graag leren. 'Maar als je informatie niet op

een aantrekkelijke manier brengt, schakelen kinderen in de stand-by stand. Ze verwerken informatie passief en geven het niet de juiste plek in de hersenen. Maak kinderen alert en sluit met je instructie aan op wat ze al weten en wat ze interesseert. Dan krijgt nieuwe informatie wél de goede plek in de hersenen. Een plek waar ze het makkelijk terug kunnen vinden en op de juiste manier kunnen gebruiken.'

Visualiseer

In de praktijk betekent dit volgens Piet bijvoorbeeld dat je een onderwerp pakkend moet beginnen en een context moet geven. 'Geef je les over piraten, doe een piratenlap op. Een biologieles begin je met echte bloemen en een aardrijkskundeles met een bak modder. Maak het visueel, zorg dat kinderen op het puntje van hun stoel zitten en willen leren. Zorg daarbij voor een veilig leerklimaat, goede overleg- en samenwerkingsvormen en een duidelijk geformuleerd lesdoel en je bent een heel eind. Je moet daar wel tijd en energie in steken, maar als je geen tijd hebt om het goed te doen, wanneer heb je dan tijd om het over te doen? BFL verdient

(Van links naar rechts, van boven naar beneden)
Team van de Bijenkorf: Monique Engel – Marjan Hartog
Peter Smit – Marlies Veenstra – Mariëtte Steigstra – Ellen Schilder

zichzelf terug doordat leerlingen instructie beter oppakken.'

Zorg voor goede 'kapstok'

Op de Bijenkorf zijn ze een jaar bezig met BFL. Het team van directeur Marjan Hartog is enthousiast. Volgens Marjan begon dat al tijdens de bijeenkomsten met Piet. 'Tijdens zijn instructie aan ons paste hij Brein Fijn Leren toe waardoor we het effect konden ervaren. Hij liet bijvoorbeeld zijn jasje op de grond vallen: "Kijk, zonder kapstok blijft ie niet hangen", zei hij dan. Een duidelijk en beeldend statement dat je bijblijft. Want instructie die geen rekening houdt met de werking van het brein, wordt een muur zonder kapstok. Je kunt er niets aan ophangen, zeker geen nieuwe kennis!'

Steek minder tijd in gister en meer in morgen

BFL vraagt van leerkrachten extra voorbereidingstijd, maar dat blijkt

zijn niet bang dat BFL ze teveel tijd kost. 'Je begint niet ieder onderwerp met een zelf gemaakt of geplukt item, het kan eenvoudiger.

bij. Er zijn ruim tachtig werkvormen die we af kunnen wisselen om de kinderen actief te houden.'

Eén van de leerkrachten, Mariëlle Steigstra, voerde een klein onderzoek uit. Daaruit bleek dat de kinderen met Brein Fijn Leren meer dingen ook op lange termijn onthielden. Mariëlle: 'Na een thema Brein Fijn te hebben behandeld, toetste ik wat er was blijven hangen. Na zes weken deed ik dat weer. Er bleek nauwelijks uitval te zijn!'

Borging

Als directeur is Marjan verantwoordelijk voor de borging. 'Ik heb de regiekaart van De Bijenkorf aangepast naar BFL, doe klassenbezoeken en laat leerkrachten bij elkaar in de klas kijken en overleggen. Ook zijn er komend jaar weer bijeenkomsten met Piet Beemsterboer en is er net als vorig jaar een bijeenkomst met andere Breinfijn scholen. Het blijkt leerzaam en motiverend om ervaringen uit te wisselen', beamen ook de vijf leerkrachten van de Bijenkorf. Tevreden besluit Marjan: 'We deden altijd al veel aan onderwijsverbetering en zullen in de toekomst ook weer nieuwe modellen toepassen. Maar alleen als ze Breinfijn ingezet kunnen worden want Breinfijn is voor ons echt het ontbrekende stukje in de puzzel gebleken!'

De kapstok van Brein Fijn Leren

Klimaat:	In een veilige situatie is er ruimte voor denken. Zuurstof en beweging zijn essentieel voor een goede breinfunctie.
Vaardigheden:	Tijdens samenwerken zijn meer hersengebieden actief en wordt het geleerde beter onthouden.
Betekenisvolle situaties:	Gekoppeld aan emotie beklijft informatie beter. Het brein zoekt nieuwsgierigheid, voorspelbaarheid, feedback en betekenis. Nieuwe info altijd koppelen aan voorkennis.
Reflectie:	Kennis van je eigen leerstijl, drijfveren en kapstokjes.

makkelijk op te lossen. Marjan: 'We vergaderen minder zodat er meer tijd is voor voorbereiding van de lessen.' In de woorden van Piet Beemsterboer: 'Steek minder tijd in de les van gister en meer tijd in die van morgen!' Ook de leerkrachten

We laten bijvoorbeeld kinderen overleggen bij het rekenen. Of we houden een kleine quiz tijdens de les, dan zijn ze er ook weer

Voor meer informatie over Brein Fijn Leren kunt u contact opnemen met Piet Beemsterboer,
E pbeemsterboer@obdnoordwest.nl,
M (06) 466 461 66

Gedragsbehandelingen vergoed door zorgverzekeraar

Oplossing voor lichte gedragsproblemen bij kinderen

Iedere school heeft wel één of twee van die leerlingen die zichzelf in de weg zitten, zich onzeker voelen en dat uiteten in teruggetrokken of juist luidruchtig of zelfs baldadig gedrag. Als kinderen niet lekker in hun vel zitten of moeite hebben om met moeilijke situaties om te gaan kan het gedrag meer aandacht vragen. Het gedrag van het kind is vaak een antwoord op wat in een bepaalde situatie van hem of haar gevraagd wordt. Wat voor de omgeving misschien als lastig gedrag ervaren wordt, kan voor het kind een uiting zijn van sociaal-emotionele problemen. Soms is het heel duidelijk te zien: het kind heeft snel ruzie of is brutaal. In andere gevallen is het veel minder duidelijk, dan is het kind stil, angstig en/of teruggetrokken. Of het kind zich nu terugtrekt of reageert met agressie, in beide gevallen kunnen deze problemen een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van het kind of op de omgang in de klas.

Externe deskundige soms noodzakelijk

Op scholen wordt al veel gedaan in de vorm van anti-pest programma's en programma's voor sociaal-emotionele vaardigheden voor de hele klas of school. Toch leiden de inspanningen van de school en de ouders niet altijd tot de oplossing van het probleem. Inzet van een externe deskundige kan dan noodzakelijk zijn. Voor kinderen met lichte gedragsproblemen zonder ernstige

psychologische problemen kan een gedragsbehandeling de uitkomst zijn.

Voorkomen tweedelijns psychologische zorg

Doel van de gedragsbehandelingen is het voorkomen van een stap naar de tweedelijns psychologische zorg. Volgens adviseur Lyke Ybema is een vroege signalering daarom belangrijk. 'Wanneer een leerkracht merkt dat de prestaties van een kind tegenvallen als gevolg van afwijkend gedrag, dan moet dat kind natuurlijk eerst in het zorgteam worden besproken. Verbeterd er na handelen in de klas niets, maar is er geen sprake van een ernstige gedragsstoornis, dan kan het kind in aanmerking komen voor één van de gedragsbehandelingen die grotendeels vergoed worden door de zorgverzekeraar.

Vier verschillende groepsbehandelingen

Elk behandeltraject beslaat 10 bijeenkomsten en wordt gegeven in groepjes van minimaal acht kinderen. Het voordeel hiervan is dat zij ook van elkaar kunnen leren. Bovendien zien ze op deze manier dat ook andere kinderen het wel eens moeilijk hebben.

1. Weerbaarheid

De behandeling ter versterking van de weerbaarheid richt zich op het zelfvertrouwen van kinderen van 8 – 12 jaar. Doel is het kind zelfverzekerder en vrolijker te laten zijn. Het kind leert met angst en emoties om te gaan en positief te denken.

2. Sociale vaardigheden

De behandeling ter vergroting van de sociale vaardigheden is bedoeld voor zeer teruggetrokken of juist ongeremde kinderen van 5 – 8 jaar en van 8 – 12 jaar. De behandeling werkt aan het zelfbeeld, leren luisteren, vragen stellen en samenwerken.

3. Faalangstreductie

De behandeling voor faalangstreductie is voor kinderen met een negatief zelfbeeld en een gebrek aan zelfvertrouwen tijdens spannende situaties. Deze behandeling richt zich op kinderen in de leeftijd van 8 – 12 jaar en leert de kinderen om te gaan met angst en spanning.

4. Gedragsregulatie

De behandeling voor gedragsregulatie is bedoeld voor drukke, impulsieve kinderen in de leeftijd van 8 – 12 jaar. Zij leren hun aandacht focussen, te ontspannen en samen te ondernemen.

Samenwerking versterkt resultaat

Tijdens de behandeling wordt de leerkracht op de hoogte gehouden van wat het kind geleerd heeft zodat hij of zij daar in de klas op in kan springen. Ook de ouders worden bij de behandeling betrokken door ouderavonden en op individuele contactmomenten. Deze samenwerking versterkt het resultaat van de behandeling. Volgens Lyke hebben kinderen met lichte gedragsproblemen veel baat bij de behandelingen. 'Ze worden sterker en kunnen beter presteren. Ook het klassenklimaat kan verbeteren wanneer het gedrag van

het kind daar veel invloed op had.' Wel benadrukt Lyke dat wanneer er méér kinderen met storend gedrag in een klas zitten, individuele gedragsbehandelingen niet de oplossing zijn. 'Dan moet er iets veranderen aan het klassenklimaat en past een pedagogisch groepsplan wellicht beter.'

Meer informatie?

Op www.obdnoordwest.nl/home/ gedrag kunt u terecht voor:

- Informatie over de behandelingen
- Informatie over de aanmeldingsprocedure
- Het downloaden van het aanmeldingsformulier
- Het downloaden van de folders

Aanmeldingsprocedure

Aan de aanmelding gaan onderstaande stappen vooraf:

- De school signaleert probleemgedrag en handelt daarnaar.
- De school bespreekt het probleemgedrag in het zorgteam en legt in een handelingsplan vast hoe zij in de praktijk hiermee omgaat.
- De school bespreekt het handelingsplan met de ouders en maakt een verslag van het gesprek.
- De school evalueert of het handelingsplan voldoende effect heeft. Bij onvoldoende effect bespreekt de school de mogelijkheid van gedragsbehandelingen met de ouders
- De ouders melden indien gewenst zelf de leerling met enkelvoudige lichte gedragproblemen aan voor een gedragsbehandeling.

Voor aanmelding zijn de volgende stukken nodig:

- Aanmeldingsformulieren.
- Verwijsbrief van de huisarts of jeugdarts voor eerstelijns psychologische zorg.
- Kopie identificatiebewijs/paspoort.
- Verklaring deskundige orthopedagoog/psycholoog OBDe Noord west of schoolinformatie betreffende de genoemde stappen in de aanmeldingsprocedure.

Groepsbehandeling	Leerdoelen	Bij welk gedrag?
Weerbaarheid Voor kinderen van 8 – 12 jaar	Vergroten zelfvertrouwen en beter in je vel zitten Leren met angst en emoties om te gaan Positief denken	Dichtklappen in moeilijke situaties, zoals bij een beurt. Huilen als het kind het even niet meer weet.
Sociale vaardigheid Voor kinderen van 5 – 8 jaar en Voor kinderen van 8 – 12 jaar	Positief zelfbeeld creëren Leren luisteren Leren vragen stellen Leren samenwerken	Zeer teruggetrokken gedrag, of juist zeer ongeremd gedrag Vaak ruzie Moeite hebben om vriendjes te maken of te houden
Faalangstreductie Voor kinderen van 8 – 12 jaar	Positief zelfbeeld creëren Vergroten zelfvertrouwen Leren omgaan met angst en spanning	Negatief denken over zichzelf (negatief zelfbeeld) Zeer onzeker gedrag tijdens spannende situaties Zeer twijfelen aan eigen kunnen
Gedragsregulatie Voor kinderen van 8 – 12 jaar	Aandacht focussen Leren ontspannen Leren samen te ondernemen	Zeer zenuwachtig voor toetsen Door de klas schreeuwen De rust in de klas verstoren

Voor meer informatie over Gedrag kunt u contact opnemen met
 Susanne Peek-Beuman,
 E speek-beuman@obdnoordwest.nl,
 M (06) 114 790 10
 of Katja Groot,
 E kgroot@obdnoordwest.nl,
 M (06) 116 260 06

Susanne

Katja

partner bij
gedragsproblemen

Vlnr Sandy Wijkman, Boyd Wijkman, Petra de Waard en Lia Goverts

Hoe overleef ik Dyslexie?

Sinds januari 2009 vergoeden de zorgverzekeraars diagnostiek en behandeling van ernstige, enkelvoudige dyslexie. Nu komen wekelijks ruim 180 leerlingen met hun ouders naar de behandellocaties van OBD Noordwest. De 10-jarige Boyd Wijkman is één van deze leerlingen die inmiddels het gehele behandeltraject heeft doorlopen. Aan de hand van zijn verhaal wordt in dit artikel ingegaan op de vraag wat dyslexie betekent in het dagelijks leven. Aan Boyd, zijn moeder, leerkracht en behandelaar de vraag: Hoe overleef ik dyslexie? Naar de gelijknamige boeken van Francine Oomen.

Boyd:

Wat betekent dyslexie voor jou?

In het begin vond ik het minder leuk, omdat ik me dom voelde. Dat gevoel is nu minder, omdat ik met de klas mee kan doen.

Wat leer je van de behandeling?

In de behandeling leerde ik om de woorden in stukjes te verdelen (in klankgroepen) en de steunkaarten/trucjes te gebruiken. Thuis nam ik de regels regelmatig door en oefende ik daar mee. We oefenden zelfs in de auto en supermarkt! De steunkaarten hingen op school en bij moeilijke woorden gebruikte ik het stappenplan.

Hoe blijf je enthousiast voor de behandeling?

Mama beloonde me door een hoofdstuk voor te lezen uit een heel leuk boek. Maar ook door de vooruitgang begon ik het leuk te vinden.

Welke nuttige tips heb je voor andere leerlingen met dyslexie?

Gewoon door blijven zetten, dan kom je er wel!

Hoe voelde je bij de start en na afloop van de behandeling op een schaal van 1-10?

Het was een 2, nu minstens een 9. Dit komt door te blijven oefenen. Voorheen wilde ik niet meer naar school, nu heb ik dat helemaal niet meer. Ik vind school nu leuker.

Sandy Wijkman, moeder van Boyd:

Wat betekent dyslexie voor jou?

Voor mij persoonlijk betekende het eerst nog niet zoveel. Maar omdat je kind dyslectisch is, kom je er toch mee in aanraking. Ik vind het wel heel heftig, omdat ze heel snel een grote achterstand opbouwen. Nu weet ik inmiddels dat je door hulp en heel veel oefenen, er toch wel heel ver mee kan komen.

Wat leer je van de behandeling?

De behandeling was soms wel heel ingewikkeld hoor! Al die woorden, symbolen en regels. We hebben geleerd gebruik te maken van de handreikingen en dit had een positief effect op het lezen en spellen.

Hoe blijf je gemotiveerd voor de behandeling?

Door de oefeningen op een spelende manier te doen en zelf spelletjes te verzinnen, zoals memorie of een kwartet met letters. En door Boyd te belonen na het werken met bijvoorbeeld voorlezen uit zijn favoriete boek.

Welke nuttige tips heb je voor andere ouders van kinderen met dyslexie?

Ondanks dat het soms moeilijk is om je aan het huiswerk te zetten, blijf het wel doen! Je ziet zoveel resultaat, als je het huiswerk doet. Laat absoluut niet aan je kind merken als je er een keer geen zin in hebt. Je moet zelf positief en optimistisch blijven. Dat werkt door bij je kind.

Hoe was het zelfvertrouwen van Boyd bij de start en na afloop van de behandeling op een schaal van 1-10?

Boyd zat toch echt wel op een 2; hij vond zichzelf zo dom en slecht. Nu zit hij wel op een 7. We zijn er nog niet, maar hij is wel heel erg gegroeid. Dit is veranderd doordat Boyd beter mee kan komen met de klas en hij weet dat dyslexie niets met intelligentie te maken heeft.

Lia Goverts, leerkracht van Boyd:

Wat betekent dyslexie voor jou?

Dyslexie vraagt om een andere aanpak, vooral de instructiebehoeften zijn anders.

Wat is het effect van de behandeling in de groep?

Door de extra aandacht van school, ouders en de behandelaar is Boyd dit jaar heel erg gegroeid. Hij is zelf erg gemotiveerd, dat is nog het belangrijkste. Soms heeft hij zelfs andere leerlingen kunnen helpen.

Hoe hou je een leerling met ernstige dyslexie gemotiveerd?

Het bewust geven van extra complimentjes is belangrijk. Ook groeien leerlingen door succeservaringen.

partner bij
dyslexie

Vooraankondiging: Informatie- middag Hoogbegaafdheid

Reserveer nu alvast in uw agenda!

Infomiddag: Uitblinkers, een uitdaging!
Datum: woensdag 14 maart 2012
Tijd: 13.30 – 16.00 uur
Locatie: OBD Noordwest in Hoorn

Hoe houd je hoogbegaafde leerlingen geboeid en gemotiveerd?
Welke verrijkende activiteiten kun je aanbieden om ze uit te dagen?
Leer meer hierover in vier praktische workshops, waarbij zowel de onder- als de bovenbouw aan bod komen.

De uitnodiging volgt in januari 2012.
Meer informatie vindt u op onze website: www.obdnoordwest.nl

Welke nuttige tips heb je voor andere leerkrachten van leerlingen met dyslexie?

De samenwerking tussen alle betrokkenen is belangrijk. Wekelijks gaf de moeder van Boyd de huiswerkmap mee. Hierdoor kon ik zijn specifieke aanpak in de behandeling volgen en het met de methode vergelijken.

Hoe was de didactische ontwikkeling voor en na de behandeling op een schaal van 1-10?

Bij de start van de behandeling zat Boyd niet bij mij in de groep, maar ik vind het nu echt een 9! Hij heeft zich hartstikke goed ontwikkeld binnen één jaar tijd.

Petra de Waard, behandelaar:

Wat betekent dyslexie voor jou?
Dyslexie zorgt voor frustratie en een belemmering van de mogelijkheden van een kind. Het is een dankbare taak om kinderen te begeleiden naar positieve ervaringen en succes.

Wat leer jij van de behandeling?

Dyslexie heeft een enorme impact op leren en gedrag. De belangrijkste voorwaarde om dyslexie te overleven is het delen van de last van het kind en een goede samenwerking tussen alle betrokkenen.

Hoe blijf je enthousiast en gemotiveerd voor de behandeling?

De meeste leerlingen groeien enorm, zowel qua zelfvertrouwen als didactisch. Ze raken zelfs enthousiast voor het lezen en spellen. Dat geeft een kick. De uitdaging ligt bij het afstemmen van de behandeling op de specifieke behoefte van de individuele leerling.

Welke nuttige tips heb je voor de omgeving van leerlingen met dyslexie?

Vanwege de enorme impact die dyslexie heeft, zijn we geneigd te focussen op het onvermogen van het kind. Blijf voor ogen houden

dat ieder kind uniek is en benadruk de competenties. Dyslexie is slechts een klein stukje van het kind. *Hoe was de acceptatie en het begrip van dyslexie bij Boyd voor en na de behandeling op een schaal van 0-10?*

Het was een 3 en momenteel is dat een 8. De grootste drijfveren zijn het opdoen van succeservaringen door terug te gaan naar de basis en het inzicht in wat dyslexie voor hem betekent. Boyd heeft handreikingen en handige steuntjes/trucjes gekregen die hij inmiddels kan toepassen in verschillende situaties. Daardoor heeft hij opnieuw ontdekt dat leren en naar school gaan leuk is.

Voor meer informatie over Dyslexie kunt u contact opnemen met Petra de Waard,

E pdewaard@obdnoordwest.nl,
M (06) 523 471 38

Voor meer informatie over de informatie-
middag Hoogbegaafdheid kunt u contact
opnemen met Ella Ruigrok,
E eruigrok@obdnoordwest.nl,
M (06) 466 461 52 of
Marjolein Huiberts,
E mhuiberts@obdnoordwest.nl,
M (06) 466 461 51

Ella

Marjolein

Start het nieuwe jaar met een leuke cursus. Nog enkele plaatsen vrij!

Kids' Skills

Problemen die een kind ervaart kunnen worden omgevormd tot vaardigheden. Je gaat zo terug naar de wens, de innerlijke motivatie, van het kind: "Wat wil ik leren?" Het probleem is alleen maar een niet-geleerde vaardigheid. Met deze oplossingsgerichte methode helpt u de kinderen op praktische en speelse wijze hun eigen problemen op te lossen door deze vaardigheden aan te leren. In deze cursus leert u de 15 stappen van deze methode en hoe u dit in de praktijk in kunt zetten.

Voor wie?

- Leerkrachten
- Remedial teachers
- Intern begeleiders

Waar en wanneer?

18 januari 2012
15 februari 2012
21 maart 2012

13.30 – 16.00 uur
Hoorn
Kosten: € 420,-

Aanmelden

aanmelden@obdnoordwest.nl

Werken met de vertel Tafel

De vertel Tafel is een verrijkte leeromgeving waarin een prentenboek centraal staat. De kinderen spelen het verhaal op verschillende manieren na. Zo werken de kinderen aan taalvaardigheid en de woordenschat. Ze leren zichzelf presenteren en creatief en beeldend te werken. Tegelijkertijd werkt u aan culturele vorming, waardeontwikkeling, samen werken, samen spelen, leesmotivatie en boekpromotie. In deze cursus krijgt u achtergrondinformatie over het werken met de vertel Tafel, hoe u deze maakt en er in de klas mee aan de slag kunt.

Na afloop beschikt u over uw eigen vertel Tafel en een bronnenboek vol inspirerende vertel Tafels.

Voor wie?

Leerkrachten groep 1-4

Waar en wanneer?

15 februari 2012
21 maart 2012
18 april 2012

13.30 – 16.30 uur
Hoorn
Kosten: € 335,-

Aanmelden

aanmelden@obdnoordwest.nl

Voor meer informatie over Kids' Skills kunt u contact opnemen met Kitty Broers, E.kbroers@obdnoordwest.nl, M (06) 116 260 29

Voor meer informatie over Werken met de vertel Tafel kunt u contact opnemen met Angelique de Kruijf, E.adekruijf@obdnoordwest.nl, M (06) 116 260 11

